



Conèixer el territori i la llengua: al voltant de Penyagolosa (l'Alt Maestrat, l'Alcalatén i l'Alt Millars): Atzeneta del Maestrat, Vistabella del Maestrat, Xodos, Benafigs, Culla, la Torre d'en Besora, les Useres...

El Vicerectorat d'Organització d'Estudis, Qualitat, Acreditació i Llengües de la Universitat Politècnica de València, per mitjà del Servei de Promoció i Normalització Lingüística (SPNL), organitza, **els dies 4, 5 i 6 d'abril de 2025**, l'activitat "**Conèixer el territori i la llengua: al voltant de Penyagolosa (l'Alt Maestrat, l'Alcalatén i l'Alt Millars)**" per a practicar la llengua mentre coneixem el territori, inclosa dins de les activitats d'El Vint-i-5, que es realitzen cada any al voltant de la data històrica del 25 d'Abril, amb el valencià com a llengua vehicular.

INTRODUCCIÓ

Considerat com una muntanya sagrada i màgica per als valencians i referent cultural molt arrelat a la tradició, el massís de Penyagolosa es localitza entre els termes municipals de Vistabella del Maestrat, Xodos i Vilafermosa del Riu, i confereix a les comarques de l'Alt Maestrat, l'Alcalatén i l'Alt Millars un excel·lent valor natural i social. El seu cim arriba als 1.813 metres sobre el nivell del mar, convertint-la en la segona muntanya valenciana més alta, i alhora una de les més simbòliques.

*Penyagolosa, gegant de pedra
la teua testa plena de neu,
Penyagolosa, Penyagolosa,
a la tempesta, al sol i al vent,
fita senyera del poble meu.*

Als últims contraforts del sistema Ibèric i la serralada costanerocatalana, el massís de Penyagolosa forma part d'un encreuament d'ambients geològics, biològics, culturals i socials. La combinació de substrats calcaris i silicis i el seu clima mediterrani amb influències continentals l'obsequia amb una gran diversitat d'espècies botàniques. Pel seu valor, el 2006 va ser declarat Parc Natural de Penyagolosa.

Aquesta terra de transició entre els pobles d'interior i els pobles pròxims a la costa impregna el caràcter dels seus pobladors, acostumats als rigors del clima i a una "manera de viure arrelada a la terra i de treballar per un territori viu, això sota la mirada atenta del [...] gegant de pedra, Penyagolosa, símbol de la [...] força i determinació".



AL VOLTANT DE PENYAGOLOSA

Aquest 2025, al voltant de Penyagolosa gaudirem d'una experiència única. El 4, 5 i 6 d'abril, a Atzeneta del Maestrat, Benafigos, Culla, la Torre d'en Besora, les Useres, Vistabella del Maestrat i Xodos, coneixerem diversos vessants d'aquestes comarques, per mitjà de xarrades; rutes a veu al cim, botàniques o seguint la tradició dels pelegrins; visites a pobles; experiències de mineria, ramaderia i productes lactis; contes orals; balls; gastronomia; orientació; patrimoni; literatura; tradició; jocs...

DESTINATARIS DE L'ACTIVITAT: membres de la UPV, amb acompanyants (adults i xiquets)

PROGRAMA

Divendres 4 d'abril

16 h	Eixida de l'autocar des del Campus de Vera de la UPV
17.30 h	Arribada a Atzeneta del Maestrat: Casal Popular (avinguda de Castelló, 41)
17.45 h	Berenar al Casal Popular, amb dolç i salat del Forn Garcia Tena i Torrons Barberà
18 h	a) BENVINGUDA de Santiago Agustina , alcalde d'Atzeneta del Maestrat XARRADA: EI MAESTRAT I L'ALCALATÉN I - "El parlar del Maestrat i l'Alcalatén. Carles Salvador i les Normes de Castelló", amb Josep Messeguer-Carbó , Maestrat Viu - "La toponímia (noms de lloc) com a notària del paisatge", amb Jesús Bernat , Societat d'Onomàstica Casal Popular d'Atzeneta del Maestrat
	b) JOCS POPULARS PER A LA XICALLA Pati de la Casa Betània ("el Col·legi" o antic Convent) (av. de Castelló, 43)
19.15 h	VISITA PATRIMONIAL GUIADA PER ATZENETA DEL MAESTRAT , a càrrec de Santiago Agustina , alcalde d'Atzeneta, amb acompanyament d'albades i cançó improvisada , amb Esther das Luras, Víctor Camarasa i Neus Barberà , de l'Associació Ressò
21 h	Sopar Ca Ramon



Dissabte 5 d'abril

7.30 h	Desdejuni Ca Ramon / El Mangranar *Recollida del pícnic de l'esmorzar: Ca Ramon
8 h	RUTES TEMÀTIQUES A PEU, amb tres opcions. Desplaçament amb autocar fins a l'inici de la ruta. Esmorzar de pícnic
	DS1. PUJADA AL PIC DE PENYAGOLOSA (1.813 m) des del Santuari de Sant Joan de Penyagolosa pel barranc de la Pegunta i el barranc de la Teixera , guiada per Joan Andreu , muntanyenc i tècnic del Servei de Llengües de la Universitat Jaume I (dificultat mitjana-alta, distància total 11 Km, desnivell 550 m)
	DS2. RUTA PER A INTERPRETAR EL PAISATGE, LA VEGETACIÓ I LA FLORA: des de Sant Joan de Penyagolosa, pel barranc de la Pegunta i el barranc del Forn , amb Ricard Pitarch , professor de Biologia-Geologia. I visita guiada al Centre d'Interpretació del Parc Natural de Penyagolosa (dificultat mitjana, 7 Km aprox., desnivell 250 m)
	DS3. PASSEIG GUIAT PER XODOS I VISTABELLA DEL MAESTRAT: VIDA, HISTÒRIA I LITERATURA 1. Xodos: Un passeig per Xodos, amb Artur Aparici , sociòleg, Universitat Jaume I 2. Vistabella: Visita a l'exposició sobre els pastors i masovers dels Pobles del Nord de Penyagolosa, amb Jose Manuel Edo , tècnic de turisme, ruta guiada al poble seguint la ruta literària de la Sega-Penyagolosa, basada en la novel·la <i>La sega</i> , de Martí Domínguez , amb lectures i explicacions de l'autor (dificultat baixa)
14.30 h	Dinar El Mangranar
17 h	TALLERS (4 opcions). Lloc: El Mangranar
	a) (adreçat a la xicalla) COM ORIENTAR-SE A LA MUNTANYA? , amb Joel Garcia , guia de 7 Pobles
	b) BALL TRADICIONAL: JOTES , amb Esther das Luras, Víctor Camarasa i Neus Barberà , de l'Associació Ressò



SERVEI DE PROMOCIÓ I
NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

	c) ALLIBERAR TENSIONS AMB LA NATURA , amb Mònica Nebot , masovera de Vistabella del Maestrat
	d) LA CUINA DE LES COMARQUES INTERIORS DE CASTELLÓ , amb Sara Gargallo , llicenciada en ciències ambientals i doctora en enginyeria hidràulica i medi ambient per la UPV
18 h	Berenar El Mangranar
18.15 h	XARRADA / TALLER
	a) TALLER PER A XIQUETES I XIQUETS: CREATIVITAT I NATURA, "POESIA EN ACCIÓ: D'ESTELLÉS A PENYAGOLOSA" , a càrrec d' Anna Ballester , Fundació Bromera per al Foment de la Lectura El Mangranar (terrassa)
	b) XARRADA: EI MAESTRAT I L'ALCALATÉN II - "Despoblament i nova ruralitat", amb Artur Aparici , sociòleg, Universitat Jaume I - "Patrimoni històric i social: ermites, sènies, neveres, masos, molins, pedra en sec... i cultura popular", Xavier , professor de l'IES Atzeneta del Maestrat i membre del Casal Popular d'Atzeneta - "El paisatge i la vida de postguerra al Maestrat en la literatura sobre Penyagolosa", amb Martí Domínguez i Enric Roncero , escriptors El Mangranar (sala d'actes)
19.30 h	RONDALLES I DANSES DEL MAESTRAT I L'ALCALATÉN , amb Anna Celi Moles , representant del grup de jota Arrels d'Atzeneta, i membres del grup de teatre L'Albarda d'Atzeneta del Maestrat Plaça de la Divina Pastora d'Atzeneta del Maestrat
21 h	Sopar Ca Ramon
	CONVERSA MICOLÒGICA: "Introducció a la micologia del Maestrat: bolets comestibles i no comestibles" , amb Mari Agut , Ca Ramon



Diumenge 6 d'abril

7.30 h	Desdejuni Ca Ramon / El Mangranar (*Recollida del pícnic de l'esmorzar: Ca Ramon)
8 h	RUTES TEMÀTIQUES amb dues opcions. Esmorzar de pícnic
	DG1: RUTA A PEU: NATURA, HISTÒRIA I TRADICIÓ. SEGUINT LA RUTA DELS PELEGRINS DE LES USERES, de Xodos al Mangranar , guiada per Joan Andreu , muntanyenc i tècnic del Servei de Llengües de la Universitat Jaume I Itinerari: Xodos - Sant Miquel de les Torrosselles - El Mangranar. Desplaçament amb autocar fins a l'inici de la ruta (Xodos) (dificultat mitjana, 15 Km, desnivell 300 m)
	DG2: RUTA DE VALORS DE PROXIMITAT. LA MINERIA, L'AGRICULTURA, LA RAMADERIA, LA HISTÒRIA... Visita al Parc Miner del Maestrat (les úniques mines visitables de la Comunitat Valenciana), al nucli antic de Culla (declarat Bé d'Interès Cultural i membre dels Pobles Més Bonics d'Espanya) i el seu Arxiu Històric, a la Carrasca (declarat arbre monumental de la Comunitat Valenciana) i a l'empresa Masia Els Masets (la Torre d'en Besora), on veurem com es fa el formatge i les quallades i les ovelles. Guiades pel guia turístic especialitzat en el Parc Miner; Paco Bellés , responsable de l'Arxiu Històric de Culla, i Pedro Escrig , responsable de la Masia Els Masets. Desplaçament amb autocar (dificultat baixa)
14.30 h	Dinar Lloc: El Mangranar
16.30 h	Eixida dels autocars des del Mangranar
17 h	CONVERSA PELEGRINA: "Introducció a la tradició dels Pelegrins de les Useres" , a càrrec d' Alfredo Royo , depositari de la Peregrinació Berenar de camí a les Useres o al castell d'Atzeneta del Maestrat , amb dolç i salat del Forn de Jesús, de les Useres
19.15 h	Arribada a València. COMIAT



--	--

PREINSCRIPCIÓ: fins al 20 de març (23.59 h), pel formulari "[Preinscripció a Conèixer el territori i la llengua](https://bit.ly/Conèixer)" (<https://bit.ly/Conèixer>). Les places són limitades.

CONFIRMACIÓ DE LA PREINSCRIPCIÓ: Una vegada feta la preinscripció, l'SPNL enviarà una comunicació amb l'aportació que correspon, el concepte i el número de compte on cal fer la transferència. A continuació, les persones admeses hauran d'enviar a dinamitzacio.spnl@upv.es el justificant de la transferència, en el termini que s'indique, per a poder confirmar la inscripció.

APORTACIÓ DELS PARTICIPANTS (inclou: autocar, allotjament, àpats, rutes guiades, activitats, obsequis i assegurança d'accidents)

PTGAS i PDI i acompanyants adults (El Mangranar)	115 €
PTGAS i PDI i acompanyants adults (Atzeneta)	105 €
de 13 a 17 anys (El Mangranar)	80 €
de 13 a 17 anys (Atzeneta)	70 €
de 3 a 12 anys (El Mangranar)	70 €
de 3 a 12 anys (Atzeneta)	60 €
menors de 3 anys (El Mangranar/Atzeneta)	0 €
estudiants (El Mangranar)	95 €
estudiants (Atzeneta)	85 €
estudiants (tendes de campanya El Mangranar)	70 €
voluntaris lingüístics (El Mangranar)	85 €
voluntaris lingüístics (Atzeneta)	75 €
voluntaris lingüístics (tendes de campanya El Mangranar)	65 €

DESPLAÇAMENT: El desplaçament es realitzarà amb autocar des del campus de Vera. Les persones que vulguen anar amb cotxe, cal que ho indiquen en el formulari.

ALLOTJAMENT: El major nombre de places es troba al Centre de Turisme Rural El Mangranar (a la carretera d'Atzeneta a Xodos) i la resta en altres allotjaments d'Atzeneta del Maestrat: Apartaments Gegant de Pedra, Casa Carmen, Casa con Encanto i Fonda Gilbert. L'assignació tindrà en compte les preferències, l'ordre d'inscripció i la disponibilitat. També hi haurà possibilitat d'usar tendes de campanya pròpies.



**SERVEI DE PROMOCIÓ I
NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA**

RECOMANACIONS GENERALS: document d'identitat o passaport, targeta sanitària o de la vostra assegurança, carnet de senderisme (en el cas de tenir-ne), tovallola, gorra o barret, crema solar, llanterna o frontal, armilla reflectant, calçat de muntanya (preferible) o esportiu (que no tinga la sola llisa), calcetins apropiats, impermeable, ampolla amb aigua (1 o 1,5 l), barretes energètiques o fruits secs, càmera fotogràfica o mòbil, bastons de senderisme (en el cas de tenir-ne), motxilla (aconsellable).

MÉS INFORMACIÓ: dinamitzacio.spnl@upv.es

ORGANITZA: Servei de Promoció i Normalització Lingüística (www.upv.es/bondia)

COL·LABOREN: Acadèmia Valenciana de la Llengua, Universitat Jaume I. Servei de Llengües, Ajuntament d'Atzeneta del Maestrat, Ajuntament de Benafigos, Ajuntament de Culla, Ajuntament de les Useres, Ajuntament de Vistabella del Maestrat, Ajuntament de Xodos, Mancomunitat de Penyagolosa-Pobles del Nord, Parc Natural de Penyagolosa, Fundació Bromera per al Foment de la Lectura, Onada Edicions, Maestrat Viu, Grup Arrels d'Atzeneta, Grup L'Albarda, Casal Popular d'Atzeneta, Associació Cultural Ressonà